

Tot pot ser en aquest món

Les llegendes i tradicions de Bunyola, recopilades en un llibre

Bàrbara Suau. FOTO: H. GIRAUTA

Elisabet Abeyà. FOTO: H. GIRAUTA

Gaspar Valero. FOTO: H. GIRAUTA

J. MATEU VERDERA

Un escenari –Bunyola– i la seva gent. Un records, moltes vegades convertits en boirina i ara rescatats de l'oblit. Tot allò que ens defineix com a poble. La nostra memòria històrica i cultural. Bàrbara Suau, Elisabet Abeyà i Gaspar Valero culminen una tasca de nou anys en la recerca de les llegendes i tradicions que conformen el nostre imaginari col·lectiu.

Tot pot ser en aquest món. Llegendes i contarelles de Bunyola i Orient és el títol del recull –de gairebé 250 planes– que publicarà Documenta Balear i que ja es troba en la fase final d'edició. Si no hi ha contratemps, el llibre es presentarà el proper mes de setembre en un indret emblemàtic del municipi.

L'obra presenta més de seixanta llegendes i contarelles extretes i analitzades de l'ampli llegendari bunyolí. Ordenades amb un criteri temàtic que en facilita la lectura, hi trobarem llegendes històriques ('del temps dels moros', del rei en Jaume, de bandolers...), llegendes religioses (els patrons de Bunyola i els sants que tengueren relació amb el municipi...), sobre les possessions i el territori (Barcelona, Raixa, Raixeta, Son Vivot, Biniforani...), sobre personatges que han deixat empremta (Santiago Rusiñol, el Metge Pep, Madò Ainons, l'amo de Son Creus, madò Parreca...) i de diversa temàtica del llegendari d'Orient.

Sense defugir el marc històric

general dins el qual nasqueren les llegendes i contarelles recopilades, el recull també s'introdueix en la nostra petita història local, moltes vegades obviada i menystinguda, però sempre present en el nostre record col·lectiu. ¿Què va fer d'extraordinari tal o tal altre bunyolí? ¿Quina particularitat tenia aquella joveneta que vivia al Freu que la va fer coneguda arreu de Mallorca? ¿De què i per què feia omplir l'aljub d'Alfàbia el mític Ben Abet? ¿I quin moro seia a la famosa cadira de la possessió? ¿Què hi havia perdut el rei en Jaume dalt del Teix? ¿Heu trobat algun dels nombrosos tresors enterrats arreu del terme? ¿Quin és l'origen dels bunyols del nostre escut? ¿Qui era la Senyora de la Comuna? ¿Quin és l'origen de la dita 'dur un sac per gaiato'? Aquests i altres temes són exposats en aquesta obra que ja omple un buit en la migrada bibliografia històrica de Bunyola.

Tot pot ser en aquest món... té també la virtut d'haver comptat, durant els anys de gestació de l'obra, amb més de seixanta informadors orals del poble, fet que en garanteix l'arrel popular, que es completa amb informació bibliogràfica –en part extreta d'articles i reportatges publicats a *Es Castellet* des de 1968 fins als nostres dies– i d'arxius històrics.

Prologat per Jaume Mateu i Martí, president del Col·lectiu Cultural Sitja i de l'Obra Cultural Balear, cada llegenda o contarella

es completa també amb un dibuix o fotografia del tema o de l'escenari tractat. Per això, el recull ha comptat amb la col·laboració de Nicolau Colom Martí, que ha realitzat els dibuixos, i de Pep Muñoz Servera i Jaume Mateu Verdera, en les fotografies actuals. Algunes històries s'il·lustren amb fotografies antigues que han estat cedides per diversos bunyolins.

Bàrbara Suau, Elisabet Abeyà i Gaspar Valero han confegit un recull en què hi desfila bona part de la petita –però imprescindible– història quotidiana de Bunyola amb els personatges i les contarelles que l'han bastida en aquest espai geogràfic situat entre la Serra i el Pla, amb escenaris diversos però units per la història i per la seva gent.

Tot pot ser en aquest món... és la nostra història convertida en llegenda. És l'intent dels nostres avantpassats per explicar allò inexplicable que succeïa o hi havia –i en ocasions encara hi és– en aquest escenari mític que són les muntanyes, les possessions, els carrers i les cases de Bunyola i Orient.

Com digué un personatge cinematogràfic també llegendari, "quan els fets es converteixen en llegenda, imprimeix la llegenda". Per això, els obradors de Documenta Balear ja imprimeixen *Tot pot ser en aquest món. Llegendes i contarelles de Bunyola i Orient* que, si el dimoni de Can Grau o na Maria Enganxa no ho impedeixen, arribarà puntual a la cita anual de setembre.